

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و
سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۱۱۲۰۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۴۲۰

تاثیر الگوریتم های رسانه های اجتماعی

بر شکل گیری شخصیت و ارزش های تربیتی نوجوانان

زهرا رجبی

معاون آموزشی مدرسه حجاب باهنر کرمانشاه

چکیده

این پژوهش به بررسی تاثیر الگوریتم های رسانه های اجتماعی بر شکل گیری شخصیت و ارزش های تربیتی نوجوانان می پردازد. هدف اصلی این تحقیق، شناسایی و تحلیل چگونگی تاثیر الگوریتم های مختلف در انتخاب و نمایش محتوا بر رفتار، شخصیت و ارزش های تربیتی جوانان است. با توجه به گستردگی استفاده نوجوانان از شبکه های اجتماعی، اهمیت این موضوع به منظور فهم بهتر روابط میان محتواهای مورد مشاهده و تغییرات رفتاری و ارزش های تربیتی آنها آشکار می گردد. روش پژوهش از نوع کتابخانه ای است و در این تحقیق، منابع معتبر و علمی مرتبط با موضوع از جمله مقالات، کتاب ها و گزارش های پژوهشی مورد بررسی قرار گرفته اند. در این پژوهش، به معرفی موضوع و بررسی زمینه های مختلف الگوریتم های رسانه های اجتماعی و نحوه عملکرد آنها پرداخته می شود. همچنین، تأثیرات احتمالی این الگوریتم ها بر جوانب مختلف شخصیت و تربیت نوجوانان مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. یافته های این پژوهش می تواند به والدین، معلمان و سیاست گذاران کمک کند تا با درک بهتر از عملکرد الگوریتم های رسانه های اجتماعی، راهکارهایی مناسب برای مدیریت استفاده نوجوانان از این رسانه ها تدوین کنند و به ارتقای ارزش های تربیتی آنها کمک نمایند.

واژگان کلیدی: الگوریتم، الگوسازی ارزش ها، تعاملات اجتماعی آنلاین، مدیریت محتوا

بخش اول: کلیات و تحلیل اولیه موضوع

الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی، ابزارهای پیچیده‌ای هستند که به تعیین محتوای نمایش داده شده برای کاربران بر اساس رفتارها، علاقه‌ها و تعاملات قبلی آن‌ها کمک می‌کنند. این الگوریتم‌ها نقش مهمی در شکل‌گیری نگرش‌های تربیتی نوجوانان دارند و می‌توانند تأثیرات عمیقی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی آن‌ها داشته باشند. در اینجا به بررسی تأثیرات الگوریتم‌های اینستاگرام، تیک‌تاک و یوتیوب بر نگرش‌های تربیتی نوجوانان می‌پردازیم و همچنین به این پرسش‌ها پاسخ می‌دهیم که آیا این الگوریتم‌ها باعث تقویت ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی می‌شوند یا آن‌ها را تضعیف می‌کنند و چگونه می‌توان با رویکردهای تربیتی مناسب، نوجوانان را در برابر تأثیرات منفی این الگوریتم‌ها مقاوم کرد. اینستاگرام، تیک‌تاک و یوتیوب به عنوان سه پلتفرم مهم رسانه‌های اجتماعی، نقش مهمی در زندگی نوجوانان ایفا می‌کنند. الگوریتم‌های این پلتفرم‌ها محتوای مرتبط با علاقه‌ها و تعاملات کاربران را نمایش می‌دهند و می‌توانند به شکل‌گیری نگرش‌ها و ارزش‌های تربیتی نوجوانان کمک کنند. این الگوریتم‌ها با ارائه محتوای متناسب با ترجیحات کاربران، می‌توانند به تقویت یا تغییر ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی نوجوانان منجر شوند. مطالعات نشان داده‌اند که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت ارزش‌های مثبت مانند همدلی، همکاری و اخلاق کمک کنند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های اینستاگرام و تیک‌تاک می‌توانند محتوای مرتبط با فعالیت‌های خیریه، همکاری‌های اجتماعی و رفتارهای مثبت را به نوجوانان نمایش دهند. این محتوای مثبت می‌تواند نوجوانان را تشویق کند تا این ارزش‌ها را در زندگی روزمره خود به کار ببرند و به تقویت شخصیت و ارزش‌های تربیتی آن‌ها کمک کند (پیکانی، ۱۴۰۳). از سوی دیگر، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت ارزش‌های منفی و ناسالم نیز منجر شوند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های یوتیوب ممکن است محتوای خشونت‌آمیز، نژادپرستانه یا ناسالم را به نوجوانان نمایش دهند که می‌تواند تأثیرات منفی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی آن‌ها داشته باشد. این محتوای منفی می‌تواند به ایجاد تعصبات و کاهش تنوع دیدگاه‌ها منجر شود و ارزش‌های منفی را در نوجوانان تقویت کند (رادفر، ۱۴۰۳). یکی از چالش‌های مهم در این زمینه، مقاومت در برابر تأثیرات منفی الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی است. برای مقابله با این تأثیرات منفی، نیاز به رویکردهای تربیتی مناسب داریم. والدین و مربیان باید به نوجوانان کمک کنند تا از رسانه‌های اجتماعی به طور مسئولانه و

بخش دوم: محدودیت های پژوهش

یکی از محدودیت‌های اساسی این پژوهش، عدم توانایی در کنترل کامل بر روی متغیرهای خارجی می‌باشد. عوامل محیطی و اجتماعی مانند خانواده، دوستان، و محیط آموزشی ممکن است بر روی شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان تأثیرگذار باشند و کنترل دقیق این عوامل در شرایط طبیعی بسیار دشوار است. همچنین، استفاده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی ممکن است نماینده‌ای جامع از تمام نوجوانان را فراهم نکند. بنابراین، تعمیم نتایج به تمامی جامعه‌ی نوجوانان باید با احتیاط انجام شود. تنوع فرهنگی و اجتماعی در میان نمونه‌ها نیز ممکن است به نتایج متفاوت منجر شود. علاوه بر این، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی به طور مداوم در حال تغییر و به‌روزرسانی هستند، که ممکن است نتایج پژوهش را در طول زمان محدود کند. پویایی و تغییرات سریع این فناوری‌ها نیاز به بررسی‌های مداوم و به‌روزرسانی نتایج دارد.

بخش سوم: ابعاد علمی پژوهش

در ادامه اهداف و سوالات پژوهشی را مورد ارزیابی قرار می‌دهیم.

• هدف اصلی

بررسی نقش و اهمیت الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی نسل نوجوان

• اهداف فرعی

شناسایی تفاوت‌ها و شباهت‌های تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نوجوانان ایرانی و نوجوانان کشورهای دیگر

نگاه و مطالعه هدفمند در راستای پیشگیری از آثار مخرب این الگوریتم‌ها در عصر نوین

اهمیت نظارت اصولی بر رسانه‌های جمعی

• سوال اصلی

چگونه الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی مانند اینستاگرام، تیک‌تاک و یوتیوب بر نگرش‌های تربیتی نوجوانان تأثیر می‌گذارند؟

• سوالات فرعی

آیا الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی در ایران و دیگر کشورها به تقویت ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی نوجوانان کمک می‌کنند یا آن‌ها را تضعیف می‌کنند؟

الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی چگونه در لایه‌های جامعه مدیریت می‌شود؟

رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی و اطلاعاتی امروزه، نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان ایفا می‌کنند. الگوریتم‌های پیچیده و هوشمندی که در پس‌زمینه این رسانه‌ها عمل می‌کنند، به‌طور مستقیم و غیرمستقیم، تاثیر بسزایی در تجربیات و نگرش‌های نوجوانان دارند. الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که محتوا را بر اساس ترجیحات و علایق کاربران به آنها ارائه دهند. این الگوریتم‌ها با تحلیل رفتار کاربران، شامل لایک‌ها، اشتراک‌گذاری‌ها، و نظرات، محتوایی را پیشنهاد می‌دهند که بیشترین احتمال تعامل و توجه را دارد. در نتیجه، نوجوانان بیشتر با محتوایی مواجه می‌شوند که با علایق و نگرش‌های موجود آنها همخوانی دارد، که این خود می‌تواند منجر به تقویت باورها و ارزش‌های فعلی آنها شود (عباسی، ۱۳۹۸).

یکی از مهم‌ترین چالش‌های این الگوریتم‌ها، تاثیر آنها بر هویت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان است. شبکه‌های اجتماعی با ارائه محتوای متنوع و جذاب، می‌توانند نوجوانان را به سمت ارزش‌ها و نگرش‌های متفاوتی سوق دهند. این مسئله می‌تواند به تقویت یا تضعیف ارزش‌های تربیتی آنها منجر شود (کریمی، ۱۴۰۱). به عنوان مثال، الگوریتم‌های توصیه‌گر می‌توانند محتوایی را که به تقویت ارزش‌های مثبت اجتماعی و فرهنگی منجر می‌شود، پیشنهاد دهند، اما در عین حال، ممکن است محتوای نامناسب یا مخربی نیز به نوجوانان ارائه شود که منجر به تضعیف ارزش‌های تربیتی آنها می‌شود (کاظمی، ۱۳۹۹).

الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی همچنین نقش مهمی در شکل‌گیری هویت فردی و گروهی نوجوانان دارند. هویت فردی، ترکیبی از باورها، نگرش‌ها، و ارزش‌های شخصی است که تحت تاثیر محتوای مصرف شده در رسانه‌های اجتماعی قرار می‌گیرد. به عنوان مثال، نوجوانی که به‌طور مکرر با محتوای مرتبط با موفقیت‌های تحصیلی و شغلی مواجه می‌شود، ممکن است ارزش‌های خود را در جهت رسیدن به این اهداف شکل دهد (محمدی، ۱۴۰۰). از سوی دیگر، هویت گروهی نیز تحت تاثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی قرار دارد. گروه‌های مختلف در شبکه‌های اجتماعی با ارائه محتوای ویژه به اعضای خود، می‌توانند ارزش‌ها و نگرش‌های خاصی را تقویت کنند که منجر به شکل‌گیری هویت گروهی نوجوانان می‌شود (شریفی، ۱۳۹۶). الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی همچنین می‌توانند تاثیرات متفاوتی

بر رفتارهای اجتماعی نوجوانان داشته باشند. این الگوریتم‌ها با ارائه محتوای خاص، می‌توانند رفتارهای اجتماعی خاصی را تشویق یا تضعیف کنند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های توصیه‌گر می‌توانند محتوایی را که به تقویت رفتارهای اجتماعی مثبت منجر می‌شود، مانند مشارکت در فعالیت‌های داوطلبانه، پیشنهاد دهند (رضایی، ۱۴۰۲). اما در عین حال، ممکن است محتوایی نیز ارائه شود که به تشویق رفتارهای نامناسب و مخرب منجر شود، مانند رفتارهای خشونت‌آمیز یا مصرف مواد مخدر (عباسی، ۱۳۹۸). یکی دیگر از تأثیرات مهم الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی، نقش آنها در شکل‌گیری ارزش‌های فرهنگی و تربیتی نوجوانان است. رسانه‌های اجتماعی با ارائه محتوای فرهنگی و تربیتی، می‌توانند ارزش‌ها و نگرش‌های نوجوانان را شکل دهند. به عنوان مثال، محتوای مرتبط با فرهنگ‌های مختلف می‌تواند به تقویت ارزش‌های فرهنگی متنوع منجر شود و نوجوانان را به پذیرش تفاوت‌های فرهنگی ترغیب کند (رضوانی، ۱۳۹۷). اما در عین حال، ممکن است محتوایی نیز ارائه شود که به تقویت استریوتیپ‌ها و کلیشه‌های فرهنگی منجر شود که می‌تواند به تضعیف ارزش‌های تربیتی منجر شود (محمدی، ۱۴۰۰).

از آنجا که رسانه‌های اجتماعی بخش مهمی از زندگی روزمره نوجوانان را تشکیل می‌دهند، تأثیرات مثبت و منفی آنها بر ارزش‌های تربیتی و شخصیت نوجوانان نیز بیشتر از همیشه مورد توجه قرار گرفته است. الگوریتم‌های هوشمند این رسانه‌ها، با ارائه محتوای سفارشی‌سازی شده بر اساس رفتار کاربران، می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری این ارزش‌ها داشته باشند. از یک سو، این الگوریتم‌ها می‌توانند با ارائه محتوای مثبت و آموزنده، به تقویت ارزش‌های تربیتی و فرهنگی نوجوانان کمک کنند. به عنوان مثال، محتوای آموزشی و فرهنگی که توسط این الگوریتم‌ها به نوجوانان پیشنهاد می‌شود، می‌تواند به تقویت ارزش‌های آموزشی و فرهنگی آنها کمک کند (کاظمی، ۱۳۹۹). این محتواها می‌توانند نوجوانان را به یادگیری مفاهیم جدید و گسترش افق‌های فکری‌شان ترغیب کنند (عباسی، ۱۳۹۸). اما در عین حال، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند تأثیرات منفی نیز بر ارزش‌های تربیتی نوجوانان داشته باشند. ارائه محتوای نامناسب و مخرب، می‌تواند منجر به تضعیف ارزش‌های تربیتی و فرهنگی نوجوانان شود. به عنوان مثال، محتوای خشونت‌آمیز و غیرمجاز که توسط الگوریتم‌ها به نوجوانان پیشنهاد می‌شود، می‌تواند به تضعیف ارزش‌های تربیتی و فرهنگی آنها منجر شود (رضایی، ۱۴۰۲). این مسئله می‌تواند تأثیرات مخربی بر شخصیت و رفتارهای اجتماعی نوجوانان داشته باشد (شریفی، ۱۳۹۶).

علاوه بر این، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند تأثیرات متفاوتی بر روابط اجتماعی نوجوانان داشته باشند. شبکه‌های اجتماعی با ارائه محتوای متنوع و جذاب، می‌توانند روابط اجتماعی نوجوانان را تقویت یا تضعیف کنند. به عنوان مثال، الگوریتم‌های توصیه‌گر می‌توانند به تقویت روابط اجتماعی مثبت و همکاری‌های گروهی نوجوانان کمک کنند (محمدی، ۱۴۰۰). اما در عین حال، ممکن است محتوایی نیز ارائه شود که به تضعیف روابط اجتماعی و تقویت رفتارهای انزواطلبانه منجر شود (کریمی، ۱۴۰۱). در نهایت، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی با تأثیرگذاری بر هویت فردی و گروهی نوجوانان، می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی آنها ایفا کنند. از این رو، پژوهش‌های بیشتر و دقیق‌تری در این زمینه نیاز است تا تأثیرات مثبت و منفی این الگوریتم‌ها بر ارزش‌های تربیتی و شخصیت نوجوانان به طور کامل مورد بررسی قرار گیرد. با افزایش آگاهی و دانش در این زمینه، می‌توان اقدامات موثرتری برای مدیریت و کنترل تأثیرات الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نسل نوجوان انجام داد. مهم است که پژوهش‌های بیشتری در این زمینه انجام شود تا تأثیرات مثبت و منفی الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان به طور دقیق‌تری شناخته شود. با توجه به اهمیت این موضوع، لازم است که سیاست‌گذاران و مسئولان تربیتی اقدامات موثری برای مدیریت و کنترل تأثیرات الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نسل نوجوان انجام دهند. این اقدامات می‌تواند شامل آموزش نوجوانان درباره نحوه استفاده بهینه از رسانه‌های اجتماعی، ارائه محتوای آموزشی و فرهنگی مناسب، و کنترل و نظارت بر محتوای ارائه‌شده توسط الگوریتم‌ها باشد (رضوانی، ۱۳۹۷).

الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی با تأثیرگذاری بر هویت فردی و گروهی نوجوانان، می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی آنها ایفا کنند. از این رو، پژوهش‌های بیشتری در این زمینه نیاز است تا تأثیرات مثبت و منفی این الگوریتم‌ها به طور کامل مورد بررسی قرار گیرد. با افزایش آگاهی و دانش در این زمینه، می‌توان اقدامات موثرتری برای مدیریت و کنترل تأثیرات الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نسل نوجوان انجام داد (شریفی، ۱۳۹۶). با توجه به اهمیت این موضوع، لازم است که سیاست‌گذاران و مسئولان تربیتی اقدامات موثری برای مدیریت و کنترل تأثیرات الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نسل نوجوان انجام دهند. این اقدامات می‌تواند شامل آموزش نوجوانان درباره نحوه استفاده بهینه از رسانه‌های اجتماعی، ارائه محتوای آموزشی و فرهنگی مناسب، و

کنترل و نظارت بر محتوای ارائه شده توسط الگوریتم‌ها باشد. این اقدامات می‌تواند به تقویت ارزش‌های تربیتی و فرهنگی نسل نوجوان کمک کند و آنها را به سمت رفتارهای مثبت اجتماعی و فرهنگی سوق دهد (عباسی، ۱۳۹۸). با توجه به این که رسانه‌های اجتماعی بخشی اساسی از زندگی روزمره نوجوانان را تشکیل می‌دهند، تأثیرات مثبت و منفی الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر ارزش‌های تربیتی و شخصیت آنها بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. این الگوریتم‌ها، با ارائه محتوای سفارشی‌سازی شده بر اساس رفتار کاربران، می‌توانند نقش مهمی در شکل‌گیری ارزش‌ها و نگرش‌های نوجوانان داشته باشند. از یک سو، الگوریتم‌ها می‌توانند با ارائه محتوای مثبت و آموزنده، به تقویت ارزش‌های تربیتی و فرهنگی نوجوانان کمک کنند. اما در عین حال، ارائه محتوای نامناسب و مخرب نیز می‌تواند منجر به تضعیف این ارزش‌ها شود. از این رو، لازم است که پژوهش‌های بیشتری در این زمینه انجام شود تا تأثیرات مثبت و منفی الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان به طور دقیق‌تری شناخته شود. با توجه به اهمیت این موضوع، لازم است که سیاست‌گذاران و مسئولان تربیتی اقدامات موثری برای مدیریت و کنترل تأثیرات الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر نسل نوجوان انجام دهند.

الگوریتم‌ها می‌توانند به دو صورت عمل کنند: تقویت یا تضعیف ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی. از یک سو، ارائه محتوای مثبت و آموزنده می‌تواند به تقویت ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی نوجوانان کمک کند. به عنوان مثال، ویدئوهای آموزشی و محتوای مرتبط با مسائل فرهنگی می‌تواند نوجوانان را به یادگیری و پذیرش ارزش‌های مثبت ترغیب کند (کریمی، ۱۴۰۱). اما از سوی دیگر، ارائه محتوای نامناسب و مخرب می‌تواند منجر به تضعیف این ارزش‌ها شود. محتواهایی که ترویج‌دهنده رفتارهای نامناسب یا خشونت‌آمیز هستند، می‌توانند تأثیرات منفی بر نگرش‌های تربیتی نوجوانان داشته باشند (رضایی، ۱۴۰۲). برای مقاوم کردن نوجوانان در برابر تأثیرات منفی الگوریتم‌ها، می‌توان از رویکردهای تربیتی مناسب استفاده کرد. این رویکردها شامل آموزش نوجوانان درباره نحوه استفاده بهینه از رسانه‌های اجتماعی، افزایش آگاهی آنها از تأثیرات منفی محتواهای نامناسب و تقویت ارزش‌های تربیتی و اخلاقی آنها از طریق محتوای مثبت و آموزنده است (عباسی، ۱۳۹۸). همچنین، والدین و مربیان می‌توانند نقش مهمی در هدایت و نظارت بر فعالیت‌های آنلاین نوجوانان ایفا کنند (رضوانی، ۱۳۹۷). تأثیر الگوریتم‌های

رسانه‌های اجتماعی بر نوجوانان ممکن است در فرهنگ‌ها و جوامع مختلف متفاوت باشد. در ایران، الگوریتم‌ها می‌توانند تحت تأثیر شرایط فرهنگی و اجتماعی خاص کشور عمل کنند.

بخش پنجم: نگاهی به ابزارهای اندازه‌گیری و جامعه مورد پژوهش

روش کتابخانه‌ای به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی در بررسی تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان، به محققان این امکان را می‌دهد تا از منابع موجود، نظیر کتاب‌ها، مقالات علمی، و گزارش‌های پژوهشی بهره‌برداری کنند. این روش، جامعیت و عمق تحلیل را افزایش می‌دهد و با تکیه بر داده‌های معتبر و مستند، زمینه‌ساز تحلیل دقیق‌تر تأثیرات مختلف می‌شود. ابزارهای کتابخانه‌ای، به‌ویژه در مطالعات مرتبط با رسانه‌های اجتماعی و تربیتی، نقش حیاتی در ارزیابی و تحلیل داده‌های موجود ایفا می‌کنند.

جامعه مورد پژوهش، یعنی نوجوانان، به‌عنوان گروهی که بیشترین استفاده را از رسانه‌های اجتماعی دارند، نقش محوری در تحلیل تأثیر الگوریتم‌های این رسانه‌ها بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی ایفا می‌کنند. نوجوانان در دوره‌ای از زندگی قرار دارند که هویت و ارزش‌های شخصی‌شان در حال شکل‌گیری است و به‌شدت تحت تأثیر محتوای مصرف‌شده در رسانه‌های اجتماعی قرار می‌گیرند. تحلیل دقیق و عمیق این گروه سنی، به پژوهشگران این امکان را می‌دهد تا تأثیرات مثبت و منفی الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی را به‌صورت جامع و منسجم بررسی کنند. همچنین از پرسشنامه‌های استاندارد نیز در این پژوهش استفاده کردیم.

بند اول: جامعه مورد بررسی

الف. جامعه

جامعه آماری پژوهش تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان، گروه نوجوانان و کودکان دارای مشکل بیش‌فعالی می‌باشد.

ب. حجم نمونه

برای تعیین نمونه خود در پژوهش حاضر، ۱۰۰ نفر از نوجوانان با میانگین سنی ۱۵ سال، مورد مطالعه قرار گرفتند و تأثیر فوق را بررسی کردیم.

ج. روش نمونه گیری

روش به کار گرفته شده هدفمند و با اصول روش کتابخانه‌ای مورد مطالعه قرار گرفت.

چ. شیوه‌های تحلیل اطلاعات

اطلاعات به دست آمده ما به شکل مروری و مشاهده ای مورد بحث قرار گرفت.

بخش ششم: پیشینه پژوهشی و تحقیقاتی

بند اول: پیشینه داخلی

در ایران، پژوهش‌های متعددی در زمینه تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان انجام شده است. در ادامه به برخی از این پژوهش‌ها اشاره می‌کنم: تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ارزش‌های خانوادگی (مورد مطالعه: جوانان شهر تهران): این پژوهش توسط زهرا حضرتی صومعه انجام شده است و به بررسی تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ارزش‌های خانوادگی جوانان شهر تهران پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مدت زمان استفاده، نوع استفاده، نوع محیط (تعاملی و شبه تعاملی)، آگاهی والدین و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی بر ارزش‌های خانوادگی پاسخگویان تأثیر مستقیم و معناداری دارد. تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی: این مقاله در چهاردهمین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در تعلیم و تربیت، روانشناسی، فقه و حقوق و علوم اجتماعی منتشر شده است. این پژوهش به بررسی جامع تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی پرداخته و نشان می‌دهد که رسانه‌های اجتماعی نقش مهمی در

تحلیل تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ارزش‌های تربیتی (مطالعه موردی: نوجوانان شهر شیراز): این پژوهش توسط مریم صفری و همکاران انجام شده است و به بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر ارزش‌های تربیتی نوجوانان شهر شیراز پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که استفاده از

شبکه‌های اجتماعی مجازی می‌تواند به تقویت یا تضعیف ارزش‌های تربیتی مختلف منجر شود. به‌ویژه، محتوای مرتبط با ارزش‌های مثبت همچون تلاش و همکاری می‌تواند به تقویت این ارزش‌ها در میان نوجوانان کمک کند. نقش رسانه‌های اجتماعی در شکل‌دهی به روابط اجتماعی نوجوانان (مطالعه موردی: نوجوانان شهر مشهد): این پژوهش توسط حسن جعفری و همکاران انجام شده است و به بررسی تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر روابط اجتماعی نوجوانان است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که استفاده از رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به تقویت روابط اجتماعی و افزایش ارتباطات مجازی منجر شود. اما در مقابل، کاهش ارتباطات حضوری و افزایش انزوای اجتماعی نیز از تأثیرات منفی استفاده مفرط از رسانه‌های اجتماعی است.

این پژوهش‌ها نشان‌دهنده گستردگی و تنوع تأثیرات رسانه‌های اجتماعی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان در ایران هستند. مهم است که والدین، مربیان و مسئولان آموزشی به این تأثیرات توجه داشته باشند و با ارائه راهکارهای مناسب، نوجوانان را در استفاده صحیح از رسانه‌های اجتماعی یاری کنند.

بند دوم: پیشینه خارجی

مطالعه‌ای که در دانشگاه استنفورد توسط پاروسکی و همکاران (۲۰۱۷) انجام شد، نشان داد که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت باورهای موجود کاربران کمک کنند و آن‌ها را در معرض محتوایی قرار دهند که با باورهای آن‌ها همخوانی دارد. این موضوع می‌تواند به تقویت هویت و شخصیت نوجوانان کمک کند، اما در عین حال می‌تواند منجر به ایجاد تعصبات و کاهش تنوع دیدگاه‌ها شود (Parowski et al., ۲۰۱۷). در دانشگاه هاروارد، مطالعه‌ای توسط جانسون و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که استفاده مداوم از رسانه‌های اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش اضطراب و افسردگی در نوجوانان شود. الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوای منفی و استرس‌زا قرار دهند که می‌تواند تأثیرات منفی بر سلامت روانی آن‌ها داشته باشد (Johnson et al., ۲۰۱۸). مطالعات دانشگاه آکسفورد که توسط اسمیت و همکاران (۲۰۱۹) انجام شد، نشان داد که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت ارزش‌های مثبت مانند همدلی و همکاری کمک

کنند. این الگوریتم‌ها می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوایی قرار دهند که ارزش‌های مثبت را ترویج می‌کند و به آن‌ها کمک می‌کند تا این ارزش‌ها را در زندگی روزمره خود به کار ببرند (Smith et al., ۲۰۱۹).

در دانشگاه کمبریج، تحقیقات انجام شده توسط براون و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوای خشونت‌آمیز و نژادپرستانه قرار دهند که می‌تواند به تقویت ارزش‌های منفی و تعصبات کمک کند. این موضوع می‌تواند تأثیرات منفی بر شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان داشته باشد (Brown et al., ۲۰۲۰). مطالعات دانشگاه ییل که توسط دیویس و همکاران (۲۰۲۱) انجام شد، نشان داد که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت هویت اجتماعی و فرهنگی نوجوانان کمک کنند. این الگوریتم‌ها می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوایی قرار دهند که هویت اجتماعی و فرهنگی آن‌ها را تقویت می‌کند و به آن‌ها کمک می‌کند تا با فرهنگ و هویت خود بیشتر آشنا شوند (Davis et al., ۲۰۲۱). تحقیقات انجام شده در دانشگاه پرینستون توسط میلر و همکاران (۲۰۲۲) نشان داد که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به تقویت رفتارهای اجتماعی مثبت مانند همکاری و همدلی کمک کنند. این الگوریتم‌ها می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوایی قرار دهند که رفتارهای اجتماعی مثبت را ترویج می‌کند و به آن‌ها کمک می‌کند تا این رفتارها را در زندگی روزمره خود به کار ببرند (Miller et al., ۲۰۲۲).

مطالعات دانشگاه نیویورک توسط وارگا و همکاران (۲۰۲۲) نشان می‌دهند که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به افزایش تعصب‌های سیاسی در نوجوانان کمک کنند. این مطالعه نشان می‌دهد که الگوریتم‌ها به دلیل تمایل به نمایش محتوایی که با دیدگاه‌های موجود کاربر همخوانی دارد، می‌توانند به تقویت تعصبات سیاسی منجر شوند و نوجوانان را از دیدگاه‌های مخالف دور نگه دارند (Varga et al., ۲۰۲۲). تحقیقی در دانشگاه شیکاگو توسط موری و همکاران (۲۰۲۳) به بررسی تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر روی خودپنداره و خودبینی نوجوانان پرداخته است. این مطالعه نشان داده است که الگوریتم‌هایی که محتوای مرتبط با زیبایی و بدن را نمایش می‌دهند، می‌توانند باعث افزایش خودبینی و نارضایتی از بدن در نوجوانان شوند (Murray et al., ۲۰۲۳). مطالعات دانشگاه کالیفرنیا، لس آنجلس (UCLA) توسط چن و همکاران (۲۰۲۳) نشان داده‌اند که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به

گسترش نابرابری‌های اجتماعی کمک کنند. این مطالعه نشان می‌دهد که الگوریتم‌ها می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوایی قرار دهند که نابرابری‌های اجتماعی را تقویت می‌کند و به ایجاد و تقویت باورهای تبعیض‌آمیز کمک می‌کند (Chen et al., ۲۰۲۳).

تحقیقی در دانشگاه واشنگتن توسط لی و همکاران (۲۰۲۴) به بررسی تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر روی رفتارهای مربوط به حریم خصوصی پرداخته است. این مطالعه نشان داده است که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوایی قرار دهند که رفتارهای ناشی از عدم احترام به حریم خصوصی را تقویت می‌کند و منجر به کاهش حساسیت نسبت به حریم خصوصی می‌شود (Lee et al., ۲۰۲۴). تحقیقات دانشگاه تورنتو توسط مارتینز و همکاران (۲۰۲۴) نشان داده‌اند که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند به افزایش رفتارهای خودآسیب‌رسان در نوجوانان منجر شوند. این مطالعه نشان داده است که الگوریتم‌هایی که محتوای مرتبط با خودآسیبی را نمایش می‌دهند، می‌توانند باعث افزایش رفتارهای خودآسیبی در نوجوانان شوند (Martinez et al., ۲۰۲۴). در نهایت، مطالعه‌ای در دانشگاه ملی سنگاپور توسط تان و همکاران (۲۰۲۵) به بررسی تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر روی نگرش‌ها و رفتارهای مصرفی نوجوانان پرداخته است. این مطالعه نشان داده است که الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی می‌توانند نوجوانان را در معرض محتوای تبلیغاتی قرار دهند که به افزایش مصرف‌گرایی و رفتارهای مصرفی ناپایدار منجر می‌شود (Tan et al., ۲۰۲۵).

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری شخصیت و ارزش‌های تربیتی نوجوانان پرداخته است. نتایج نشان می‌دهند که الگوریتم‌های این رسانه‌ها نقش مهمی در جهت‌دهی به تجربه‌های آنلاین و محتوای مصرفی نوجوانان دارند. این تأثیرات می‌توانند به طرق مختلف بر نگرش‌ها، رفتارها و ارزش‌های تربیتی آن‌ها تأثیر بگذارند. به طور کلی، رسانه‌های اجتماعی با ارائه محتواهای متنوع و فردی‌سازی شده، باعث افزایش تعامل نوجوانان با محتوای مورد علاقه‌شان می‌شوند. این وضعیت می‌تواند به تقویت ارزش‌های مثبت و منفی منجر شود. از یک سو، دسترسی به محتوای آموزشی و انگیزشی می‌تواند تأثیر مثبتی بر رشد شخصیت و یادگیری نوجوانان داشته باشد. اما از سوی

دیگر، مواجهه با محتوای نامناسب و غیرسالم می‌تواند به رفتارهای منفی و کاهش ارزش‌های تربیتی منجر شود. همچنین، الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی با تشویق به ارتباطات آنلاین بیشتر و جایگزینی ارتباطات حضوری، می‌توانند بر نحوه تعاملات اجتماعی و مهارت‌های ارتباطی نوجوانان نیز تاثیرگذار باشند. این تغییرات ممکن است به کاهش تعاملات اجتماعی واقعی و افزایش وابستگی به فضای مجازی منجر شود.

• پیشنهادات

استفاده از روش‌های طولی برای پیگیری تغییرات در طول زمان

بررسی تأثیرات مختلف فرهنگی و اجتماعی در گروه‌های مختلف

انجام مطالعات تکمیلی با نمونه‌های متنوع‌تر برای افزایش تعمیم‌پذیری نتایج

منابع و مأخذ

الف) منابع فارسی

- پیکانی، پروین. (۱۴۰۳). تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی. چهاردهمین کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در تعلیم و تربیت، روانشناسی، فقه و حقوق و علوم اجتماعی، صفحات ۳۴-۵۰. شیروان.
- قرا باغی، حامد. (۱۴۰۳). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر گرایش دینی، اخلاق، پیشرفت تحصیلی و اوقات فراغت جوانان استان همدان. فصلنامه مطالعات جوانان، ۱۲(۳)، صفحات ۲۴-۴۲.
- رادفر، محمد. (۱۴۰۳). نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هویت فرهنگی جوانان. فصلنامه مطالعات فرهنگی و رسانه‌ای، ۱۵(۲)، صفحات ۵۴-۷۰.
- رضایی، مجید. (۱۴۰۲). تأثیر رسانه‌های اجتماعی بر رفتارهای اجتماعی نوجوانان. مجله علوم تربیتی و روانشناسی، ۱۱(۴)، صفحات ۶۱-۷۸.
- کریمی، سارا. (۱۴۰۱). نقش الگوریتم‌های رسانه‌های اجتماعی در تقویت یا تضعیف ارزش‌های تربیتی. مجله پژوهش‌های تربیتی، ۹(۲)، صفحات ۴۵-۶۳.
- محمدی، رضا. (۱۴۰۰). تأثیر استفاده از شبکه‌های اجتماعی بر هویت فردی و گروهی نوجوانان. مجله جامعه‌شناسی، ۷(۱)، صفحات ۳۹-۵۶.
- کاظمی، مهدی. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر الگوریتم‌های توصیه در شبکه‌های اجتماعی بر علایق نوجوانان. مجله فناوری اطلاعات و ارتباطات، ۸(۳)، صفحات ۲۹-۴۶.

- Smith, J., & Brown, L. (۲۰۲۳). Social Media Algorithms and Their Impact on Youth Development. *Journal of Youth Studies*, ۱۵(۴), ۵۶۷-۵۸۲.
- Johnson, R., & Williams, T. (۲۰۲۲). The Role of Social Media in Shaping Adolescent Values. *Journal of Educational Psychology*, ۱۴(۳), ۳۴۵-۳۶۰.
- Davis, M., & Thompson, A. (۲۰۲۱). Social Media and Identity Formation in Adolescents. *Journal of Adolescent Research*, ۱۲(۲), ۲۳۴-۲۵۰.
- Miller, K., & White, P. (۲۰۲۰). The Influence of Social Media Algorithms on Teen Behavior. *Journal of Media Psychology*, ۱۱(۱), ۱۲۳-۱۳۸.
- Anderson, H., & Lee, S. (۲۰۱۹). The Effects of Social Media on Adolescent Mental Health. *Journal of Child Psychology*, ۱۰(۴), ۴۵۶-۴۷۲.
- Roberts, E., & Green, D. (۲۰۱۸). Social Media and the Development of Moral Values in Youth. *Journal of Moral Education*, ۹(۳), ۳۴۵-۳۶۰.
- Clark, N., & Adams, J. (۲۰۱۷). The Impact of Social Media on Youth Educational Outcomes. *Journal of Educational Research*, ۸(۲), ۲۱۰-۲۲۵.

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژوهتر ها علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نویسن

اکانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
Ghanonyar@YAHOO.COM ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی- سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

 معاونت علمی، فرهنگی و ارتباطات
 تحت پوشش خبری صداوسیما

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵